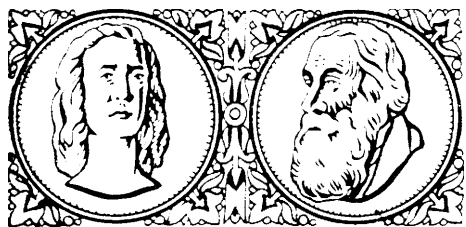

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A MAGYAR VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET
ÉBRESZTÉSÉRE KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

ALAPITOTTA: DR. BOROS GYÖRGY

IMÁDSÁG ÚJ KERESZTÉNYSÉG FELÉ

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a Te neved! Es szenteltesd meg, óh Atyánk, Istenünk, e napon, a Te neved mellett, az Anyák, a magyar anyák neve! — Szenteltesd meg a méh, melyben fogamzik a magyar jövendő, a bölcső, melyben sarjad a magyar csecsemő, a szív, mely vérével táplálja a magyar magzatot s a szív, mely szeretetével összefogja a magyar családot. Szenteltesd meg azok a kezek, melyek a gyermeki életen át annyit fáradnak értünk és a szemek, az a könnyektől ragyogó szempár, mely annyi aggodalommal nézi a mi életünk kibontakozását és amely útmutató fényével annyiszor világítja meg életünk réveteg útját. És szenteltesd meg mindenkifölött az az örökkön virrasztó anyai lélek, mely annyi gondnal, annyi áldozattal, annyi megértő szeretettel és előrelátó okossággal irányítja a bizonytalan utakon lépteinket! ...

Jöjjön el, Atyánk, számunkra a Te országod... Jöjjön el, Istenünk, e Földön, szép Magyar hazánkban az Anyák Országá. Jöjjön el az az ország, melyben szerető magyar ifjú szívek maradék nélkül egymásra találnak, melyben minden magyar hajadon magyar anyává lesz. Jöjjön el az az Országod, melyben megbecsülés, tisztelet, tekintély jár ki a magyar anyának: azaz Ország, melyben gyerekváró akarat és magasztos, felvilágosodott, nemzetépítő szellem sugárzik a Magyar Anyákból. Jöjjön el, Jó Atyánk, s főként tartassék meg szent elhatározásod útján az az Ország, melyben mindenkoron az anyának biztosítatik a gyermek és a család szent köteléke...

Légyen meg, jó Atyánk, a Te akaratod! ... Legyen meg akaratodból a sok magyar gyerek. Legyen akaratod szerint meleg cihon minden ifjú pár

Egyik egyházi lapban olvastuk egy párizsi papnak a panaszát, aki lemondóan beszél a kereszténység jövőjéről, mert 40.000 munkás között nem talált tizenkettőt, aki valóban keresztény lenne. Hasonlóan szószékenről is gyakran elhangzik a panasz, hogy a mai ember számára a kereszténység általában a vallás nem sokat jelent. Sokan éppen előszeretettel, látnoki címet követelve, hirdetik, hogy új korszakhoz érkezünk, amelynek életfényéről, eszméiről csak halvány sejtésünk lehet, de annyi bizonyos, hogy annak küszöbén örökre lemarad a kereszténységnek, a vallásnak régi, a felszínnek élő, hamis fényvel csillogó világa.

Mi is hisszük, hogy valóban új korszakhoz érkezünk. Hisz mit érnének a háború okozta sajnó sebek, miért öntöznék emberi vér az országra kiterülő csatamezőket, miért gyűlné garmadára a szenvedés, a nélkülözés, ha nem egy új korszak szebb, boldogabb életének nehéz váltópénze lenne. De az is szent meggyőződésünk, hogy a mostani „szenvedések kohójában” az a minőségi kereszténység alakul ki, melynek alapján a vallás olyan fontos szerepet fog játszani, mint még soha. Afelől sem lehet kétség, hogy a jelenlegi kereszténység az új korszak küszöbén sok olyan rátapadt üres csillogástól kell búcsút vegyen, amit évszázadok óta sokan talán a kereszténység lényegével azonosítottak, de éppen e rátapadt sallangok akadályozták meg, hogy igazi lényege kifejezésre jusson s a hívek milliói erre a lényegre és ne a felszínre törekedjenek. Búcsút vesz a szavakról, melyek nagy eszméket hirdetnek, de nem lélekből, meggyőződésből fakadnak. Búcsút vesz attól a kettős könyvviteltől, mely ma az egész világ kereszténységét jellemzi. Hisz ma csaknem minden keresztény két igazságot állít fel magának: egyet, amit a templomban hirdet, egyet, amit az élet követel, s a vallásának legnagyobb hibája az, hogy a két igazság minden benső lelki harc nélkül megfér egymás mellett. Talán búcsút vesz azoktól a hangadóktól, akik a vallásos élet vezetésére vállalkoztak, de a vallás és az élet egységrehozatalára sem tehetőségük, sem akarásuk nincsen. (A vallásos hit is valahogyan olyan, mint a zenei hallás: egyikünkénél nagyobb, másikunknál kisebb mértékben van meg. Senkinek sem jutna eszébe azonban, hogy valakit, mert gazdag, mert segélyezett egy zenekart, odaállítsa annak vezénylésére, ha nincs jó hallása és arra való képzettsége. Sajnos azonban, aki a közéletben bizonyos állást tölt be, részt kíván venni az egyházi vallásos vezetésben még akkor is, ha őszinte óráiban érzi, hogy hitének hangja nagyon hamisan szólal meg lelkében.)

Igen az új világ küszöbén a kereszténységnek örök búcsút kell vennie mindattól ami benne nem lényeg, hanem csak járulék, de ami lényegének kialakulásában mindig hátrányára volt. Talán éppen most mikor látszólag az egész világ megtagadta, mikor a vak gyűlölet uralkodik mindenfelé a lelkek legmélyén már megvan a sovargás a mélyebb, őszintébb vallásos élet után, már rügyezik az új kereszténység, mely kivonul a templomok csendjéből, leveti dagályos, fellengős hangját, fényes, ragyogó ruháját és kimegy, hogy igazságának a mindennapi életben, a hétköznapiok zsibbasztó, csüggesztő, veritékes munkájában szerezen érvényt, nemcsak a vasárnapok és ünnepnapok egyórás templomi áhitatában.

számára és legyen akaratodból áldás a családon, bizonyosság a családban. Legyen akaratod szerint a család a magyar élet és a magyar jövő örök forrása, fűként nőjön minden családban a gyerek; add, hogy a magyar ifjú anya akaratává válják a gyerek! Akard Urunk, hogy e nép történelméből megérdemelten nagy néppé válják az áldott anyák örök nagyszámán át...

Add meg, Gondviselő Atyánk, a mi mindennapi kenyerünket!... Adj bűzát, jó magyar lisztet a magyar anyák kezéhez. Adj kenyeret, jó magyar búzakenyeret az éhező anyák szájába és falatkenyeret a magyar gyermekek kezébe. De add meg az anyai léleknek is mindennapi kenyerét, abban a gyönyörűségben, melyet az anyák lelnek a mi gyermeki egészségünkben, fejlődésünkben, erőnknek, lelki világunknak kifejlesztésében. Tápláld az anyai lelket a Te jószágod kenyerével, hogy a mi drága anyáink megtalálják a lelki táplálékot gyerekeiknevelő és családfenntartó gondjaik elviselésére, kötelességeik hűséges teljesítésére...

Bocsásd meg, Szerető Atyánk, a mi vétkeinket, amiket gyermeki szófogatatlanságunkban és pajkosságunk közepette annyiszor elkövetünk jóanyánk ellen. Bocsásd meg engedetlenségünket, mely konok, önös lelkünkben annyiszor fakad irányukba. Add, hogy az anyai szerető irányítás mindig jogékonny lélekre találjon bennünk, add, hogy a követő lélek mindig hűséggel és hűségre ápoltassék! Engedd meg, Jó Anyánk, hogy itt, a Szentszíned előtt, alázatos lélekkel bocsánatot kérhessünk jóanyánktól, mindazokért, amit ellene vétettünk. És végezetül add, Szerető Atyánk, hogy jóanyánk megbocsátó tekintete itt, a Te Színed előtt, végigsímogathasson bennünket...

És add, hogy ne essünk máskor még csak kísértésbe se semmi rossznak gondolatával jóanyánk ellen. És ehhez szabadítsd meg testünk, lelkünk minden földi gonosztól...

Legyen Tied, Jó Atyánk, az anyák, a magyar anyák országa, részesítsd őket mennyei Gondviselésedben. És legyenek ők e nemzet dicsősége és emelkedett hivatásukkal, nemzetépítő rendeltetésükkel a Te szerető atyai dicsőséged...

Végül pedig, ajándékozd meg a magyar anyák nagy seregén át e nemzetet a Te hatalmaddal, hogy így teljesezhessék be e nép anyáin át a Feléd rebegő magyar óhajítás:

A hitünk az Egyistenben,
hitünk az Egyházban,
hitünk egy isteni igazságban,
hitünk, az anyákon át, Magyarország feltámadásában!...

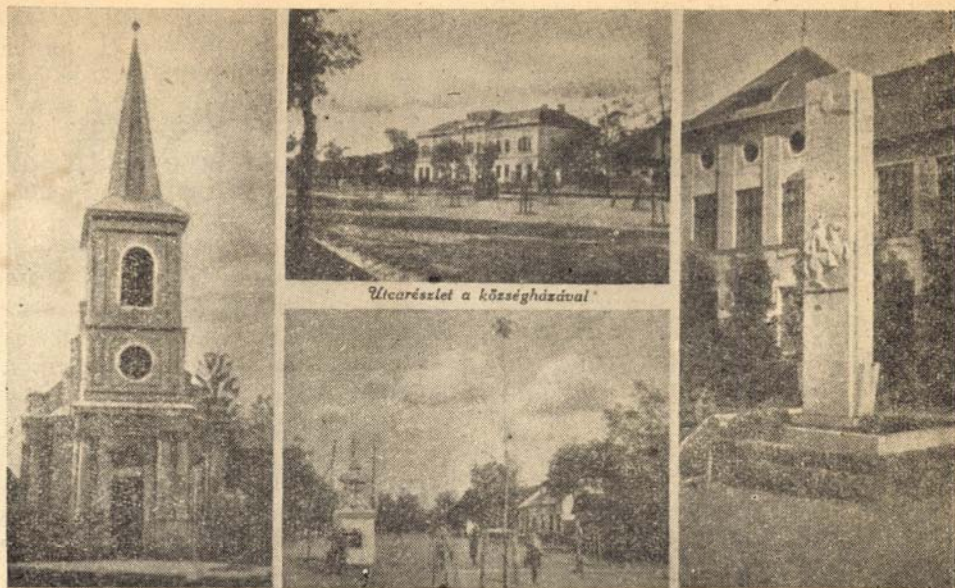
Ámen!

GELEI JÓZSEF.

Nevetségesen bárgyú az, aki azt hiszi, — bár ilyenek sokan vannak, — hogy a mai világháború a vallás, a kereszténység kiirtásával fog véget érni. Aki erre vállalkozik, az kanállal meri a tengert. Hisz ma már a tények vizsgálatán felépülő tudomány is kétségbevonhatatlanul megállapítja, hogy a vallás az emberi léleknek éppen olyan elfojthatatlan megnyilvánulása, mint a többi lelki tünetmennyek. Hogy most ereje, feszítő hatása meggyengült?! A történelem tanítása szerint ez máskor is volt így. Midőn a régi formák elavultak, a formákat alakító hit is megsemmisülni látszott, hogy azután még ragyogóbban lobbanjon lángra. Az egyiptomiaknál Aknaton kultusza akkor született meg és hozta az új vérkeringést, midőn a régi vallásból csak az üres formák maradtak. Az ó-testamentum népénél akkor következtek be a Deuteronomium reformja, mikor a régi vallásosság látszólag kihalt a lelkekből. A keresztény reformáció is akkor születik meg, midőn az egyház törvényes képviselője számára is éppen a keresztényi eszmék jelentenek a legkevesebbet. Ezért hisszük, hogy a lelkek mélyén már hajnalodik az új kereszténység, mert a külső formák lehetnek a letűnt korok tiszteletreméltó hagyományai, de hiányzik belőlük az erő, mely a sokat szenvedett embert a helyes úton meg tudja tartani. A megújulni vágyó szellem éppen ezért új formát keres magának, új vallásosságot, mely nem lehet ruháját szaggató, mea culpázó, Ádám bűnében kesergő, a túlvilági élet boldogságát kereső, mindenben Isten büntetését látó, szomorú lemondással tele, sem pedig az életet messziről figyelő, szeszélyére hagyó elvonuló hit, hanem benne kell hogy éljen a hűből és vérből, gyűlöletből és szeretetből faragott világban s minden erejével arra kell törekedjék, hogy cselekvő résztvevésével kijavítsa az elkövetett hibákat, megkeresse azokat az utakat, melyeken járnunk Isten rendlése. Ha eddig a vallás az életnek csak egy mozzanata volt, hinnünk kell, hogy a mai idők bizonytalanságai miatt kiábrándult ember a vallásban fogja keresni a bizonyosságot és arra fog törekedni, hogy egész életét a meggyőződéséből fakadó vallásos hite szerint irányítsa. Minden jel arra mutat, hogy a mai nagy világegyetem sem képes elégetni az igazi értékeket, sőt azokat megtisztítva, salaktól mentesen hozza felszínre. Mert ahogy egy nagy unitárius gondolkodó írja: „Az ember olyan hihetetlen drága örökségbe született, hogy abból egy emberöltő minden tévelygése nem tudja kismizmizni. Lehetnek kilengések mint egy csillagnál, de a lélek ismét visszatér az ő örökös pályájára.”

Talán nagy az emberiség mostani kilengése, de éppen ez a tragikus megrázkódtatás hozza majd közelebb az egymástól távol álló lelkeket és keresteti velük azt, ami a kereszténységben lényeges: az igazi, őszinte, életformáló, jézusi kereszténységet.

Dr. Bodor András.

Ülőterület a község házával

Füzesgyarmaton, a negyvenkettő esztendő esztendő egyházközösségünkben kettőszázhusz unitárius lélek buzgalkodik a megismert igazság erejével építve ott a közösségi életet. A gyülekezetnek szép sikerrel működő népiskolája van. Darkó Béla lelkész május 7-én (Dévaványáról április 30-án) búcsúzott el gyülekezetétől. Az ünnepség alatt könnyezve gondolt a gyülekezet egy közel évtizedes eredményes lelkészi munkára, mely alatt pásztorát megszerette. A kibúcsúzó istentiszteleten a községi előljáróság élén vitéz Sári István főjegyző is megjelent, de ott voltak másvallású vezetőségi férfiak és nők szép számmal. Addig, míg a távozó lelkész után üresekben maradt parochia új lelkészt kap, dr. Csiki Gábor esperes Ferenecz József debreceni lelkészt bízta meg a beszolgálással, ki Szász János lelkész növendék segítségével látja el a lelkigondozást. A képen füzesgyarmati falurészletek mellett unitárius templomunk is látható.

„EGY ISTENÜNK, EGY MAGYAR HAZÁNK“

ISTEN ORSZÁGA MIBENNÜNK ŐSZINTE HANG

Elismerjük, hogy ebben az országban is van kín, könny és bánat, van itt is bűn-viharban kavargó homok, kiaszott föld, melyben nem terem jóságú kenyér, vannak itt is megáradó indulat-folyók, amelyek gátakat törnek s pusztítanak, amerre kiöntenek, vannak itt is gögös fák és erdők, amelyek az égig akarnak nőni, de mégis ország a lélek; Isten országa. És Isten azt akarja, hogy a futó homok a hitben kötött talajjává változzék, a síró sivatag virágos kertté szépüljön, az indulat szeretetté nemesüljön. Istené az ország, de mi vagyunk a hordozói. Hogy megnő az ember ilyen méltóság közepette s hogy eltörpülnek e világ hiúságai, mint születés, rang vagyon mellette. Ugyanakkor azonban megnőnek az ő kötelességei is. Halljátok-e Testvéreim, ki-ki közöttünk egy egész országot hordoz magában. A lelkünkre gondolva, jut-e eszünkbe néha, hogy mekkora bűn elhanyagolni, cserbenhagyni vagy elárulni ezt az országot, átdöbben-e rajtunk a felismerés, hogy nemcsak önmagunkat, de Istent is elárultuk vele ő benne.

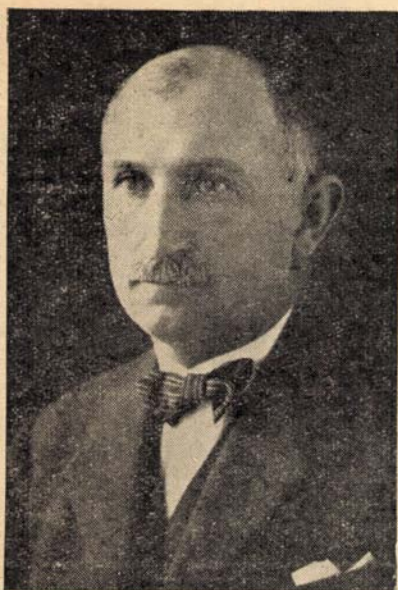
A lelkünk Isten országa, de nem magányos, egyedül álló ország. Mi jól tudjuk, hogy van sok titkos, sejtelmes, egyedül csak miránk tartozó pillanatunk, hogy Istennel és önmagunkkal számot vehessünk, de ne felejtjük el, hogy mellettünk él, velünk együtt léleklizik, sír, szeret, küzd, elbukik vagy fölemelkedik több millió magyar Istenország. Valamikor úgy tanultuk, hogy „a mi házuk a mi várunk“, a mi életünk a mi magánügyünk. Ma lassan omladozik ez a vár, mert nem annyira védett, mint elválasztott egymástól, mert rideg, számító, önző emberekké tett s az életünk lényegében közügyggyé lesz, a közösség ügye, mert Isten országa közösségi ország, nemcsak a vér, a szellem, a munka, az érdem jussán, hanem főképpen az istenfiúság, istengyermekség kapcsán. Figyeljük csak meg Jézus tanítását, amint többesben szól: „Isten országa mibennünk vagyunk“. Isten országa tehát csak a közösségben teljesezhetik ki. Itt nyer igazolást Jézus egyik örökszép tanítása; „... aki elveszíti az ő életét, megtalálja azt“.

Ez a gondolat minket, unitárius magyarokat életre-halálra eljegyzett magának s egy életre kiható paranccsal kötelez. Testvéreim, kiáltsátok bele a magyar erdők rengetegébe és völgyeibe, amelyek még nem a mienk, örök figyelmeztetőként írjátok fel a mezők liliomaira és a tovaszálló felhőkre, rajzoljátok bele a magyar utak porába, melyet sok százezer nincstelen magyar lába tapos, vessétek fel a füstölögő gyárak és templomok homlokzataira, hol munkások tömegei verejtékeznak, lázadoznak vagy imádkoznak egy boldogabb jövőért, hirdessétek szívszélről és törvénykönyvekből, hogy ez a nép Isten országáért harcol, hogy megteremthesse a közösségi, szociális Magyarországot, jézusi étellel és lelkülettel. (ni)

Dr. Horváth Cyrill volt cisztercita szerzetes, majd ref. akad. tanár írja:

„A kornak (t. i. a reformáció korának) egyik legérdekesebb, sőt egyik legkiválóbb embere Dávid Ferenc volt. A magyar reformátorok közt nincs egy sem, akit hozzá fogni lehetne. Buzgó nemes szív, tele jámborsággal, szeretettel, az igazság keresésében határtalan vágy és odaadás, tiszta, a század salakjától ment szabadelvűség és türelem, hatalmas tanulmány és erős dialektika, fényes szónoki tehetség, úgyszólván a lángész adományával egyesülve, mindez dicsőséget áraszt élete küzdelmére. A reformáció alapeszméjének majdnem a tökéletességig fokozódása és megtestesülése pályájában, az eredetiség, mellyel társai között egyedül diszkeskedett, a mártír halál koszorúja, mely homlokát övezi, a nagy reformátorokhoz tesz hasonlóvá. Korának úgyszólván hajnalán születve átélte annak külső és belső forrongásait, és a század törekvései lelkében érték el fejlődésük legmagasabb fokát. Érezte az új eszme varázseréjét és teljes szívvel csatlakozott hozzá és ment tovább amerre a génius, az elv ragadta, a nagy szellemek vaskövetkezetességével, nem törődve akadállyal, nem állva meg a felelőn,

V I T É Z E I N K

Dr. vitéz Elekes Domokos ügyvéd, 1889-ben született a „szőke“ nyikó melletti Siménfalván. Apja a dersi Elekesek sarja, az első „harisnyás“ e. főtanácsos, anyja a kobátfalvi Nagyk utódja. Tiszta székely vér. Iskoláit Keresztúron és Kolozsvárt végezte. ahol az egyetemen jog- és államtudományi doktorátust szerzett. 1914-ben hadbavonult s végigküzdötte a szerb, orosz, olasz harctereket. Több-ször sebesült. Egyike a legszebben dekorált tart. tisztjeinknek. 1942-ben avatták vitézzé.

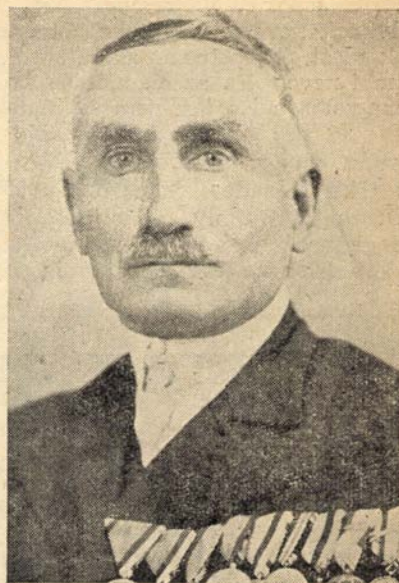
A kisebbségi életben román fogságot szenvedett. Politikai és társadalmi vonalon elnöke volt a M. P. járási tagozatának. Alapítója és díszelnöke a keresztúri Sport-egyletnek, Iparosdalárdának, díszelnöke a 80 éves múltú Kaszinónak. Egyházi vonatkozásban 1919-től egyházi főtanácsos. 1926—38-ig köri felügyelő gondnok, majd Gazd. Iskolai felügyelő-gondnok, 1938—40-ig egyházi főgondnok.

Tíz esztendőn át hatalmas szerepet vitt a keresztúri Főgimnázium felső tagozatának fenntartásáért vívott kisebbségi küzdelemben. Az évi költségvetés előteremtéséért mindenkor vállalván a személyi és anyagi felelősséget. Közérdekű ügyekben több iránytmutató cikke jelent meg.

Vitéz Benedek Aron, sz. 1888. 1914-ben az első között vonult be, mint szakaszvezető a II. cs. és kir. huszárezredbe Brassóba. Volt az orosz, a román és az olasz fronton. Nagyezüst vitézségi érmét a román fronton szerezte. Amikor az orosz frontról a román frontra hozták, jelentkezett az előjáróinál, hogy bármikor és bármilyen veszélyes szolgálatra jelentkezik, mert itthon van és ismeri jól a terepet. Ekkor már őrmester volt. A Kárpátokban sok hasznos szolgálatot tett. Egy nagyobb támadás alkalmával saját elhatározásából, mint géppuskás szakaszparancsnok, minden parancs nélkül a legnehezebb helyzetben állást változtatott és szakaszával az ellenséget oldalról támadta meg. Ez a támadás az ellenséget meghátrálásra kényszerítette s csapatainkat a győzelemhez vezette, mely nagy előnyt jelentett. Ezért az öntevékenységért és bátor cselekedetéért kapta a nagyezüst érmét.

A bronz vitézségi érmét, valamint a Károly-csapátkeresztet az olasz fronton szerezte a piave-i nagy ütközetben.

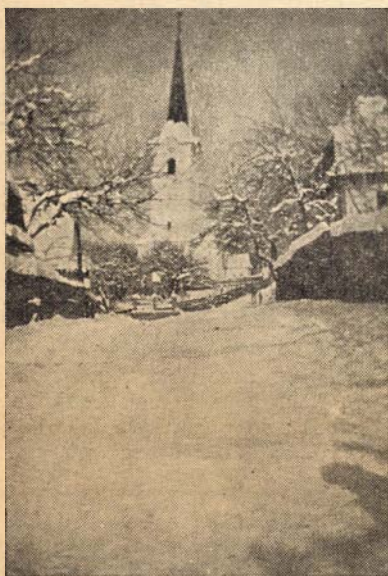
A román megszállás alatt öntudatos magyar magatartást tnisított, a felszabadulás után az első között volt, akit vitézzé avattak. Jelenleg vitézi őrmester. A székely határőr zászlóaljban is fontos szerepet tölt be. Három fia jelenleg katona.

ÉLŐ TÖRTÉNELEM

C S E H É T F A L V A

Csehétfalva Udvarhely vármegye székelvénykeresztúri járásban, a Nyikó mentén, a Firtos hegy tövében, Ijesztőbük (,,Jesztőbük) alatt, erdőktől koszorúva, a Konyha pataka két partján fekszik. Nevének eredetéről két monda maradt fenn. Egyik szerint eredeti neve Cselédfalva volt. A firtosi várúr cselédei telepedtek ide s elep lassanként faluvá fejlődött. A másik szerint egy

völgykatlanban fekvő a teljesen körülrázó erdők és ciheres helyekről Cihérfalvának nevezték. E nevekől évszázadok alatt fokozatosan alakult volna ki a mai neve. Ez az elgondolás azonban nem valószínű s így nem fogadható el. Mindkét név annyira tiszta fogalom és tisztán hangzó szó nyelvünkben, hogy az több százados használat után sem változhatott át oly gyökeresen. A legelfogadhatóbb, a legtermészetesebb a Jakab Elek feltevése, aki a falu nevé-

nek gyökerét a székely nemek és ágakban keresi s Csehérfalvában állapítja meg. E mellett tanuskodik, hogy a falutól délre egy hegyoldalt úgy neveznek Üresoldala. E szó jelenése ma ismeretlen, de a legnagyobb valószínűség szerint az őskori székely nyelvből való, tehát a falu és a neve ősi eredetere mutat.

Az egyházközség keletkezése János Zsigmond uralkodása, illetőleg Dávid Ferenc első püspökünk, egyházunk alapítója idejére tehető. Legrégibb adatunk 1618-ból való, illetőleg ez évre való utalás. Ez idáig Tarcsafalva leányegyházközsége volt, ez évben anyasított.

Temploma a falu közepén épült 1830-ban. Belseje egyszerű, mennyezetét, szőszékét domborművű magyaros, tulipános, pávafarkas fehér díszítések ékesítik. Tornya el van hajolva, hasonló a pizai ferde toronyhoz. Volt egy 1481-ből való harangja, amely most az Erlélyi Múzeum Egyesület régiségtárában van.

Az egyházközség büszkesége ősi felekezeti iskolája. Iskolája mindig volt, arra nagy gondot fordított. 1842-ig a lelkész tanítja a gyermekeket, ekkor az egyházközség nagy lelkesedéssel elhatározza a „mesterség” felállítását. Mivel lakásáról és megélhetéséről is gondoskodni kellett, a templomhoz közel egy jószágot vesznek, a hívek és a község 12 drb. földet ajándékoznak. Cselekedeteikkel mutatták hitüket. Az iskola mellé faiskolát is állítanak fel. A mostani szép, tágas, világos iskolaépület 1911-ben épült. Hogy az egyházközség hívei mennyire ragaszkodnak iskolájukhoz, mutatja az is, hogy 1914-ben, mikor az esperesi vizsgálószerk indítványozza az iskola államosítását, tekintettel a fennálló adósságokra, az indítványt nem fogadja el, iskoláját megtartja. Talán még jobban ragaszkodtak iskolájukhoz a ro-

mán uralom alatt. Sem csalogatás, sem fenyegetés nem tudta ragaszkodásukat megtörni. Ebben érdeme van Pap Dániel jelenlegi tanító afia három évezedes nevelő munkájának, aki a legnehezebb időkben is ingadozás nélkül, magyaros helytállással állta a vártát.

Az egyleti élet 1877 óta virágzó. Ekkor alakult az Ifjusági Önképzőkör, amelyből alakul 1896-ban a ma is működő, dolgozó Dávid Ferenc Egylet. Minden évben november — március hónapokban tartja estélyeit, összejöveteleiket, szép könyvtára van. Ma sem olvadt be az Iskolánkivüli Népművelés munkájába, külön összejöveteleket tart, kidomborítva vallásérköcsi célját, eszméjét, unitárius hitét.

Nőszövetség 1933-ban alakult. Nagyszerű munkát fejt ki. Tojásgyűjésből szép gyászlobogót, ravatal felszerelést szerzett, a templomkertet virágokkal díszítette, az úrasztalára minden vasárnap friss virágot tesz, a téli hónapok alatt összejöveteleket tart, minlen évben gyűjtésből nagyon szép, nagyon sikerült karácsonyfa ünnepélyeket rendez. A múlt évben kukoricahéj feldolgozó tanfolyamot rendezett a két elnök: Pap Dánielné tanítóné és Ekárt Andorné tiszteletes asszony vezetése mellett.

A községet Ekárt Andor lelkész és Pap Dániel igazgató-tanító irányítják. Két buzgó, lelkiismeretes magyar vezető, kik népünk minden gondjában osztoznak s kik az áldozatos közösségi munkában nem fáradnak el soha. Ezért van élet ebben a faluban s ezért munkás a Gazdakör, a Tej és Hangya szövetkezet, melyek együttesen a gazdasági előmenetelt szolgálják. Sok ilyen külső és belső erőben jól megszervezett magyar falu erős magyar hazát jelentene. Mi boldogok vagyunk, hogy ez az unitárius lélek eredménye.

Konfirmáltak

Népiskola

SZÓRVÁNYAINKBA ÜZENÜNK

„ÉN ÉS AZ ÉN HÁZAMNÉPE...”

Mindenható Isten! ki hatalmaddal alkottad a világot és ebben gondot viselsz minden teremtményedről, köztük rólunk földi gyermekeidről is, gyermeki szeretettel állunk meg előtted e családi hajlék meghitt csendességében, melyet e pillanatban és órában templommá alakít át rólad és a te szent dolgaidról való elmélkedésünk! Foglald el magadnak szívünket, midőn e ház népe gyermeki tisztelettel közeledik hozzád. Ámen.

Elovasandó: Józsué könyve 24 r. 14—16. v.

„Féltétek az Urat és szolgáljatok neki tökéletességben és igazságban.”

Ezekkel a szavakkal biztatta a honfoglaló vezér — Józsué népét az új haza földjén való megtelepedés után. De érezte, hogy a biztatás nem elég, a példaadó cselekedet mindennél többet ér, ezért Isten iránti hálával mondja, ha ti elpártoltok is Istentől, ki, a pusztában történt keserves bujdosás után, hazát adott nektek, „én és az én házamnépe tiszteljük az Urat!”

A példaadó figyelmeztetés jó eredménnyel járt, mert a nép őszinte vallomással így szólt: *Távol legyen tőlünk, hogy elhagyjuk az Urat!*

A mi honfoglaló magyar őseink is magukkal hozták ősi lakhelyükről a hadak istenének tiszteletét, kit „hadur”-nak neveztek. De a Kárpát-hegy bércei- és völgyeiben való állandó megtelepülés után, István király idejében és kezdeményezésére elfogadták a keresztény vallás tanításait.

Az akkor elfogadott keresztény vallás, a haladó és fejlődő századok folyamán, sok változáson és tisztuláson ment keresztül, míg végül az 1568-ig évben, Dávid Ferenc vallásalapítónk kutatásai nyomán, eljutott — helyesebben mondva — visszajutott a Jézus által hirdetett és tanított egy igaz Isten tiszteletéhez. Így lett az unitárius vallás, mely magyar földön, Erdély bércei között született.

Elődeink ennek hívéért, emellett való kitartásukért sok megpróbáltatást és üldöztetést szenvedtek, de házuknépevel együtt megmaradtak az egy Isten tisztelete mellett, mert bízó hittel vallották:

„Erős várunk nekünk az Isten,
És paizsunk ellenség ellen.”

A nehéz küzdelmek és megpróbáltatások között, minden családi ház egy kis templom volt, melyben a súlyos helyzetbe került háznép, családtagok imára zúlcsoit kezekkel énekelték:

Jó Uristen tekints hozzánk,
Magas mennyből nézz mi reánk
És könyörülj te népeden...

Így teljesítették a próféta intését: „én és az én házam népe tiszteljük az Urat”. Ezek az imádkozó háznépek és családok őrizték meg és tartották fenn drága unitárius vallásunkat!

Nagy és súlyos küzdelmek között vívja élet-halálharcát édes magyar hazánk és abban — többi keresztény vallásokkal együtt — unitárius vallásunk népe is. Ha valamikor a bátor tettek és elszánt hősi cselekedetek megerősítésére és kivívására szükség volt istenfélő, imádkozó, bízni tudó családokra, ma igazán szükség van.

Szétszórtan, szórványainkban élő szeretett magyar unitárius atyánkfiai, ha nem mehettek vasárnaponként unitárius templomba, mert távol estetek unitárius tornyok harangjainak hívásától, otthon a családi körben, házi istentisztelet keretében mádkozzatok és elmélkedjétek házatok népével, Jézus evangéliumi tanításai, példaadó élete, Istenben bízó hite útmutatást adnak minden család számára. Legyetek bízó hittel, hogy a mi egy Igaz Istenünk nem vonja meg segédelmét a nemes célért küzdő magyar népetől. Ámen. *Ü. J.*

ISTENTISZTELETEINK JUNIUSBAN. Nagybányán 11-én és 25-én; Szatmáron 18-án; Máramarosszigeten 4-én; Felsőbányán 25-én délután lesznek.

ANYAK NAPI ünnepséget rendezett kolozsvári egyházközségünk vezetősége. A 14-én tartott templomi ünnepélyen elemi iskolás és középiskolás ifjak szavaltak, olvastak fel és mondtak köszöntőt. Józán Miklós püspökünk zárta be a szép ünnepéget.

Kidén nyaraló kolozsvári gyermekeink is anyák napját tartották ezen a napon. Ottani egyházközségünk szíves szeretettel támogatja gyermekeinket s gondoskodása a szülőknek igen jól esik.

SZARMAZASOM IGAZOLÁSÁRA szükségem van nagyszüleim házassági kivonatára. Nagyapám, Sinczki József, született Kolozsvárt, 1826-ban, unit., (apja József), felesége Késmárki Rozália, született Kolozsvárt, 1830-ban, unit., (apja György). Ezeknek kellene a házassági kivonatuk. Hogy hol kötöttek házasságot, nem tudom, miután mindketten unitárius vallásúak voltak, úgy gondolom, unitárius templomban köthettek s így valamelyik unitárius egyházközség házassági anyakönyvében szerepelhet. Házasságot az 1850-es években köthettek.

Málnási János, áll. elemi isk. igazgató, Ambrózfalva (Csanád megye).

OLVASÓINK-

NAK BOLDOG

PÜNKÖSDI

ÜNNEPEKET

KIVÁNUNK!

VÉGH BENJÁMIN

Május 21-én szeretettel és mély megilletődéssel fordul egyházunk közvéleménye Árkos felé. 40 évi lelkipásztori munkásság után ezen a napon vesz búcsút gyülekezetétől Végh Benjámint tb. esperes. Árkost nélküle elképzelni is nehéz lesz, hiszen a nyugalomba vonuló lelkipásztor négy évtizeden át nem csupán a gyülekezet, hanem az egész község életének szellemi, lelki és gazdasági irányítója volt.

Lelkészi működésének hőskora a kisebbségi sors 22 esztendeje. Ebben a szomorú időszakban mutatta meg ez az Istenében bízó talpig férfi a maga igazi lelki arcát. Iskolát épített, olyan iskolát, melynek tanítói kara Régeni Áron igazgató-énekvezérel az élén, az ő irányítása mellett a legrosszabb indulatú román inspektorok elismerését is kivívta. Szövetkezetet alapított, melyet páratlan szakértelemmel irányítva, a község gazdasági életének fontos tényezőjévé tett. A kisebbségi időben készült el a buzgó hívek közadakozásából épült közművelődési ház is, melyhez foghatót Erdély földjén alig lehet látni.

Végh Benjámint a gyülekezetével bensős, lelki kapcsolatban élő lelkipásztor mintaképe volt. Pásztor volt ő, a szó legnemesebb értelmében, aki a gondjaira bízott nyáj sorsát szíven viselte, oly mértékben, hogy lelkiismeretes kötelességteljesítése, csendben, szerényen, de lángoló lelkesedéssel munkáló nemes egyénisége a gyülekezet és a lelkesi kar számára példamutató személyiséggé emelték őt. Nőszöveget-ése évtizedeken keresztül olyan fegyelmetségről, áldozatkészségről és öntudatról tett tanubizonyságot, ami szinte egyedülálló egyházunk életében. Az irányítása mellett működő keblit tanács, dalárda és ifjúsági egyesület működése is minden elismerést megérdemel.

Fájó szívvel búcsúzzunk a gyülekezeti munkából visszavonuló lelkes atyánkfiaától. Köszönjük, hogy megmutatta, hogyan kell egy igazi lelkipásztori életet megélni, gazdag tartalommal kitölteni. Hisszük, hogy irányítására, támogatására, munkájára ezután is számíthatunk. Imádkozunk, hogy abban az új otthonban, melyet nemes lelke sugallatára az egyház nyugdíjintézetére hagyományozott, a gondviselő Isten egészségben, testi és lelki békességben még sokáig éltesse.

A nyugalomba vonuló lelkes

VALLÁSOS KÖNYVEK

Az Unitárius Iratterjesztőben a következő közérdekű könyvek kaphatók:

Újtestamentum és zsoltaérok	— — — — —	1.—	P.
Unitárius Énekeskönyv, új nyomtatás, kötve	— —	6.—	„
Boros György dr.: Szívemet hozzád emelem	— —	3.—	„
Szent-Iványi Sándor: Áhitat kis könyve	— —	1.—	„
Imához! (Katonák imakönyve)	— — — — —	1.20	„
Kelemen Imre: A keresztény élet kapujában	— —	2.50	„
Péterfi Dénes: Unitárius kereszténység	— — — — —	5.—	„
Gálfi Lőrinc (kiadó): Pályadíjat nyert egyházi beszédek	4.—	„	„
Útő Lajos: Nebó hegyén	— — — — —	2.20	„
„ „ Bölcső mellett	— — — — —	1.50	„
Balázs Ferenc: Bejárom a kerek világot	— — — — —	6.—	„
Benczédi Pál: A vallástanítás története	— — — — —	1.50	„
„ „ A szombatosság vádja	— — — — —	0.80	„
„ „ Dávid Ferenc vallása	— — — — —	1.—	„
Boros György dr.: Az unitárius vallás fő elvei	— —	0.20	„
Clarke-Kiss: A mindennap vallása	— — — — —	2.50	„
Brassai Sámuel dr.: Nézetek a vallás eszméjéről	— —	1.50	„
Csiki Gábor dr.: Gondolatok a hit világából	— —	3.50	„
„ „ Hiszek egy Istenben	— — — — —	1.50	„
Fosdiek-Lőfi: Utazás Palesztinában	— — — — —	4.—	„
Kiss Elek dr.: Teendők az egyházi élet körében	— —	1.—	„
„ „ Jézus útja	— — — — —	0.80	„
„ „ Magyar unitárius hit- és erkölcsstan	2.—	„	„
Lőfi Ödön: Az unitárius alapelvei	— — — — —	0.30	„
Pap Domokos: Dávid Ferenc életrajza	— — — — —	0.90	„
Peabody—Szent-Iványi: A lélek egyháza	— — — — —	1.80	„
Simén Dániel: Öntudatos unitarizmus	— — — — —	0.80	„
„ „ A lélek problémája	— — — — —	1.50	„
„ „ A lélek megszólal	— — — — —	3.—	„
Simons—Simén: Egy modern Istenhit	— — — — —	1.50	„
Nemes Nagy Márta: Kékhegyek honában (kis színdarab)	0.80	„	„
Lőrinczy Géza: Karácsonyeste (kis színdarab)	— —	0.50	„
Dr. Abrudbányay és Ferenc: Egy Istenünk, egy magyar hazánk	— — — — —	5.—	„
Dr. Abrudbányai: Az Unitarizmus és fajelmélet	— —	1.50	„
„ „ Bizonyosság a vallásban	— — — — —	1.50	„
„ „ A vallás és a mai korszak	— — — — —	1.50	„

A »SZÉKELY NÉP« IRJA:

„Balázs Ferenc rájött arra, hogy nem elegendő a nép meséit, szokásait, művészetét, tehát folklorisztikus kincseit kutatni, fölfedezni és csodálni, hanem a legmesszebbmenő módon tekintetbe kell vennünk társadalmi élményeit és ösztöneit is, ha valóban termékeny hatást akarunk gyakorolni rája. Jó lenne, ha tekintetbe venné ezt az elemi alapigazságot minden értelmiség, aki a nép közvetlen közelébe kerül.

Arra is ráébredt Balázs Ferenc, hogy hiába teregetjük a nép elé a legszínesebb és legreálisabb terveket, a nép nem hisz mindaddig, míg tényekkel bizonyosságot nem teszünk. A tényleges eredményeket azonban megbecsüli és a hasznos példát szívesen követi. Építened kell, ha a nép építő ösztönét új életre akarod serkenteni. A magad életével kell példát mutatnod, ha hívőket akarsz

toborozni a nép köréből. Azt mondotta Balázs Ferencre a mészkiói nép: „A máséval bajlódik, nekünk ad tanácsot, de a magáén sem gazda. Már nem is érdemes sajnálni, hogy mindenki meglopja, megcsalja. Miért nem vigyáz a magáéra? Járjon az után, amiből él.“ Így járt a mészkiói próféta, aki elhanyagolta a saját udvarát, mert cselekvő lázában gyorsan új éleformát akart teremteni a népnek. Kifejejtette számításából a nép valóságérzékét. Egyik kísérlete sikerült, a másik csődöt mondott, több erőt pazarolt, mint amennyi eredményt csűrbe gyűjthetett. Mégis óriási dolgot cselekedett: kalauzt hagyott mindazoknak, akik a nép felé mennek s együttműködést vállalnak vele. Ezért, ha rajtunk állana a dolog, Balázs Ferencnek a „Rög alatt“ című könyvét kötelező olvasmányá tennők minden iskolában.

UNITÁRIUS HIREK

HALOTTAINK

ÖZV. KAALI NAGY GABORNE, születt makfalvi Vass Vilma, életének 91. évében Székelykálban elhunyt. A csendesen megpihent nagyszony az ősi unitárius nemzetség élete történetében volt fáradhatatlan munkás, s évek óta csendességben élt nagyszámú családja, gyermekei, unokái, déd- és ükunokái körében. Fia, néhai kaali Nagy Árpád marosköri felügyelő gondnokunk volt, unokái közül kaali Nagy Árpád István földbirtokos, Ferencz Józsefné és dr. Inczeffy Gézáne gyászolják. A családi háztól történő gyászszertartáson Benedek Mihály székelykálai lelkész méltatta az elhunyt nagyszony életét. Pihenjen csendesen.

MAJOR DOMOKOS csekefalvi származású atyánkfia, Zsibón, 88 éves korában elhunyt. Temetése május 3-án volt s azon a gyászszertartást Lőrinczy Géza szörvány-lelkész végezte, a zsbói református lelkésszel. Az elhunyt szép családi életet élt; értékes gazdasági ismereteivel mezőgazdaságunk fejlesztése érdekében sokat fáradozott. Ő volt az alapítója a Zsibói Gazdakörnek. Az elhunyt felesége, kivel 47 éve kötött házasságot. gyermekei, unokái és a kiterjedt rokonság gyászolja.

KISS ILDIKÓ, Kiss László és Balla Jolán híveink 10 hónapos kislánya, tüdőgyulladásban hirtelen elhunyt. Temetése Nagybányán május 5-én volt.

ÖZV. KANTOR JOZSEFNE, szül. Pál Róza, haláláról kegyelettel emlékezünk meg e helyen. Ősi papi családból származott. Pál Mózes szovátai unitárius papnak volt leánya. Rövid ideig tanítónői állást töltött be Torockón. Férjhezmenetele után félbehagyta a tanítást. Kantor József gyalui körjegyzőnek lett hűséges élettársa. Két leányuk volt, Gizi és Margit. Előbbi Ürmösi Károly esp.-lelkész felesége lett, utóbbi Dávid Albert kultúrmérnöké. Öz-

vegységre jutása után Ürmösi Károly lelkésznel — Gizi leányánál — töltötte be nagy gondnal és szeretettel nagyanyai feladatát a szeretett unokák nevelése, gondozása körében. Buzgó vallásos lelkű, imádkozó, templomlátogató volt élete végéig, míg 85 éves korában a mennyei Atya visszahívta hív és buzgó szolgálóleányát a mennyei örök hajlékokba.

Legyen csendes földi porréseinek pihenése. A gyászolóknak a jó Isten adjon enyhületet és vigasztalást.

MEGHATÓ ESKÜVŐI SZERTARTÁS ment végbe április 29-én a sepsiszentgyörgyi unitárius templomban. Ez alkalommal esküdött egymásnak örök hűséget Kovács Lajos, boldog emlékü, volt brassói esperes leánya, Erzsébet és Csorsz Lajos m. kir. százados. A szertartást, melyen jelen volt a város színe-java, Kovács Lajos dr. teológiai tanár, a menyasszony testvérbátyja végezte. Isten áldása legyen az ifjú pár életén.

DR. NAGY ZOLTÁN orvos atyánkfia a kolozsvári unitárius templomunkban április hó 22-én tartotta esküvőjét Benkő Andrea úrleánnyal. Az esküvői szertartást főtisztelendő püspök úr végezte. Az ifjú párnak ezúton is boldogságot kívánunk.

AZ UNITÁRIUS LELKÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSEGE pályázatot hirdet a nagyváradi disputáció 375. évfordulója alkalmából tartandó istentiszteleten mondandó egyházi beszéd megírására. Pályadíj 100 pengő. A beadási határidőt az elnökség a választmány utólagos jóváhagyása reményében 1944. június hó 30-ig meghosszabította. A pályázatok Ekárt Andor elnök, Csehétfalva címére küldendők jelíges borítékkal.

DR. KOVÁCS LAJOS teol. tanár a pünkösdi ünnepek elsőnapján Debrecenben, másodnapján Füzesgyarmaton tart istentiszteletet.

HŐSEINK

MOLNAR ANDOR m. kir. gépkocsizó lövész százados, több kitüntetés tulajdosa, aki Északkerdély visszafoglalása után két éven át a sepsiszentgyörgyi határvadászszázalaj parancsnoka volt, majd onnan Kassára helyezték, április 23-án az orosz hadműveletek alatt hősi halált halt. Özvegény, két unitárius kisfián, Péterén és Andrásán és közelebbi hozzátartozóin kívül gyászolják barátai, tisztelői és az egész magyar nemzet. Emléke legyen áldott!

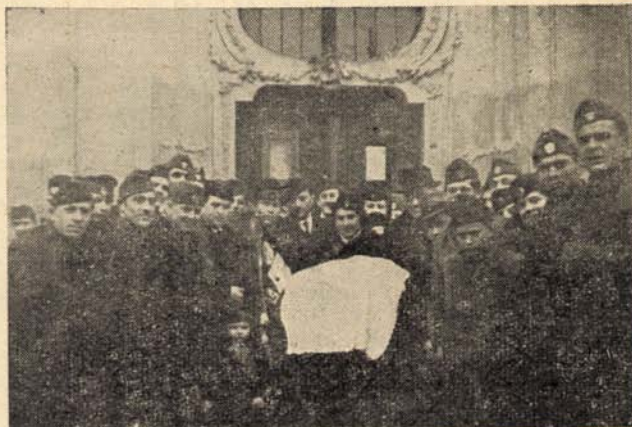
HERKI PÁL HONVED a keleti arconalon hősi halált halt. Kolozsvári egyházközségünknek volt tagja, de hazája, igazi otthona Kövend, Aranyosszék szép magyar községe. Feleségén kívül rokonai, barátai, ismerősei, de az egész magyar nemzet kegyelettel őrzi hősi emlékét.

SIMON LÁSZLÓ nagybányai hívünk az orosz harcúterem aknára lépett és súlyos lábfej roncsolást szenvedett. Itthon levő feleségét és kisleányát egyházközségünk tagjai — lelkész beosztása szerint — rendszeres élelmiszer ellátásban részesítik.

ÖRÖMMEL ÉRTESELTÜNK, hogy Téglás József székelyudvarhelyi állatorvos egy berdetanuló költségeinek fedezését felerészben elvállalta. Mikor ezt a Berde Bizottság nevében hálásan megköszönjük, kérjük az egy igaz Istenünk, hogy a jólelkű adakozónak adjon ezerannyit és példája legyen mások számára is méltó buzdítás.

A MULT SZÁMUNKBAN ISMERTE-TETT székelykeresztúri „Bárá Orbán Balázs“ unitárius gimnázium 150 éves jubileumi Emlékkönyve beszerezhető a gimnázium igazgatójánál. Ára 10 P.

LEVENTÉINK PÉLDAADÁSA

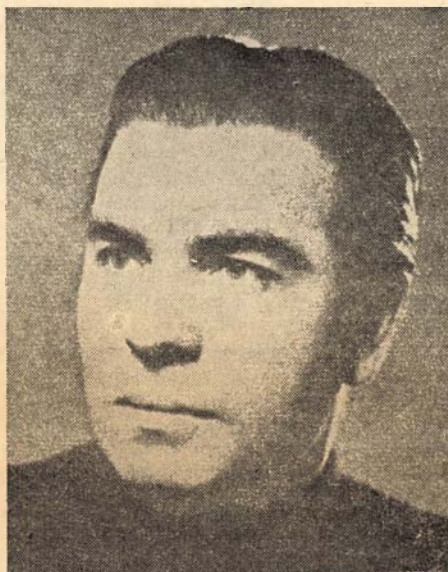
A kolozsvári Dermata művek „Mátyás Király“ leány és fiu csapata dr. Gál Zsigmond atyánkfia vezetésével ünnepélyes keretek között tartotta keresztvíz alá egy unitárius szegény munkás család második gyermekét. Mélyen átérezve a történelmi idők súlyát, a romok eltakarítása mellett új életet a „jövendőt“ védik, mikor példaadásukkal keresztiszülői gondok vállalásában is részt vesznek.

DR. MESTER MIKLÓS

A belső összetételében és nemzeti erejében megújulni akaró magyarság ezen a tavaszon annyi bizonytalan és határozatlan fontolgatás után végre lehetőséget talált arra, hogy a mai idők friss eszméi hatására a maga áldott érdekeiért komoly munkába kezdjen. Van-e ennek a munkának részei, szakaszai, melyeket azonnal elindíthat a magyarság, vannak azonban mélyreható jelentőségű feladatok, melyek megvalósításához csak akkor foghat a nemzet, ha már esztendőik után legalább egy nemzedéket a lelke gyökeréig átnevelt s olyan szellemi, erkölcsi és vallási erővel látott el, melyeknek összhangzó és együttműködő tevékenysége biztosíték lehet azok teljesítéséhez. Az új magyar nemzetnevelés beindítására a kormányzat dr. Mester Miklós országgyűlési képviselőt bízta meg.

Az új kultuszállamtitkár egész Magyarországon, de különösen Erdélyben az elmúlt években azzal vált ismeretessé, hogy közéleti munkájában, de különösen az országgyűlésen rendületlen erővel és komoly felkészültséggel harcolt a régi kormányzat erőteljes és kevésbé nagyvonalú kultúrpolitikája ellen. Mindig tárgyilagosan, de a szónoki erő lendületével sikraszállt egyetemessé, jelentőségű kérdésekben, de éppen ilyen meggyőződéssel vitte a nagygyűlés elé egyeseknek, nevelőknek, munkásoknak személyi panaszát, de ilyenkor is — érezni lehetett — a nagy magyar népi érdek szent szolgálata lángolt benne. Erdély magyarsága, de minden jó magyar különösen azért boldog, mert benne olyan férfiú került felelős, irányító helyre, ki véreben, életkörülményeiben, családi és egyéni lelki kapcsolataiban szervesen hozzátartozik a magyar nemzeti közösséghez. A magyarság legerőteljesebb, legjózanabb s mégis lelkében a legforróbb rétegeből fakadt fel s minden vállalkozásához, munkájához a népi talajból feltörő ősi erők termelik a lendületet.

Akar vallja meg a nemzet, akár nem, benne nagy és alig felmérhető történelmi fordulat jelentkezik. Hosszú, keserű út vezetett meg a nemzetnevelés gondolata addig, míg Mester Miklós fiatal képességeit szolgálatába állíthatja. E hosszú, verejtékes úton gondolatok, elvek, eszmények, tradíciók és friss megfigyelések kemény és ádáz küzdelmet vívtak egymás ellen, míg győzelemre indult a nagy felismerés után a magyarabb, egészségesebb, termékenyebb és átfo-

góbb kultúrmisszió. Mi unitáriusok köszöntjük benne azt a becsületes, jó szellemű, őszinte lelkű, gerinces magatartású, magyar szellemű férfiút, kinek benső emberi lényege kialakításához egy drága intézményünk nevelő eszközein át mi is hozzájárultunk. Ezt nem hivatkozásból jegyezzük ide, de elégtétellel azért, hogy mint a történelemben állandóan, így most is nagy fiat nevelt a nemzetnek az erdélyi szellem igaz lényegét meghatározó unitárius gondolkodás és életfelfogás... Nem várunk tőle semmiféle hálát, nem akarunk különös

kedvezményeket azért, mert élete kialakításához hozzájárultunk, csak azt kérjük tőle, aki nálunknál jobban ismeri történelmi kultúrharcunk nehéz küzdelmeit, csak azt kérjük, segítsen hozzá bennünket, unitárius intézményeinket, iskoláinkat, hogy ezután még teljesebb erővel lehessünk szolgálatára népünknek s elkövetkezendő évtizedekben mind több és több Mester Miklós kerüljön a nemzeti közélet vezetőhelyeire szerény várainkból...

Büszkén jegyezzük ide azokat a szakakat, melyeket ő a vándiák mondott egy évvel ezelőtt keresztúri iskolánk 150 éves évfordulója ünnepségén:

„Találkoztunk az életben olyanokkal, akik anyagilag gazdagabb Alma Materből indultak el és kezükben a tudásnak fényesebb mécsesét hordozták mint mi. De egyetlen olyan emberrel sem találkoztunk, akinek fényesebb lett volna a lelki mécsese, mint a miénk, keresztúri diákoké. Nemzeti öntudatban, hazafias érzésben középiskola, sem főiskola, sem egyetem többet nem adott és nem ad a diákjának, mint amennyit a székelykeresztúri unitárius gimnázium. Éppen ezért minden diáknak büszkének kell lennie az Alma Mater-re. Akiben alacsonyabbrendűségi érzés van mással szemben, akár magyarral, akár nem magyarral — és akármilyen társadalmi állású egyénnel szemben, az ennek az intézetnek nem méltó fia. Jegyezze meg mindenki magának, hogy méltóbban a magyarságot egyetlen gimnázium sem képviseli, mint a miénk, mert nincs gimnázium ahol aránylag annyi szintiszta magyar diák tanult, és annyi szintiszta magyar tanár tanítana, mint a mi Alma Materünkben. Mindenkinek, aki faji öntudatában meg akar erősödni, ajánlom, hogy olvassa el intézeünk történetét.“

Adjon Isten erőt neki, hogy tiszta világnézetét, őszinte magyar lelkét, jó emberi tulajdonságait mind átadhassa azoknak az intézményeknek, melyeknek további életét irányítja és ellenőrzi...

VIZSGÁLATOK

ÉRETTSÉGI VIZSGÁLAT. A székelykeresztúri unitárius gimnáziumban a szóbeli érettségi vizsgálatot P. Szentmártoni Kálmán tanügyi főtanácsos elnöklelte alatt április 24—25. napjain tartották. Összesen érettségire állott 19 tanuló; ezek közül kitüntetéssel érettt 2, jelesen 1, jól érettt 6, érettt 10. Dr. Lövinczi István kormányképviselő adományából 50—50 pengő jutalmat kaptak a kitüntetéssel érettek: Bálint Ferenc és Orbán Lajos. A jó eredmény kihirdetése után az elnök buzdító beszédet intézett az érettségit tett ifjúsághoz s felhívta őket, hogy mindnyájan vegyenek részt a nagy nemzetvédelmi munkában s kit, hova a sorsa állít, minden

erejével dolgozzék, küzdjön a győzelem reményével függetlenségünkért, szabadságunkért, fajunk megmentéséért a végső győzelemig!

KOLOZSVÁRI GIMNÁZIUMUNKBAN április hónapban lezajlottak az érettségi vizsgák. A kormány részéről Kovács Kálmán tanügyi főtanácsos, az egyház részéről Márkos Albert ny. tanár elnökölték a vizsgán. A 27 tanuló közül hárman (Gálffy Miklós, Kovácsy Pál és Zsákó János) jelesen, tízen jól és 14-en elégségesen értek. A sikeres vizsga befejezése alkalmával Márkos Albert elnök buzdító szavakat intézett az ifjúsághoz, rámutatva arra, hogy ilyen nehéz történelmi időkben kettőzött felelősséggel kell a munkát végezni.

TEOLÓGIAI AKADEMIÁNK VIZSGÁLÓ BIZOTTSÁGA előtt Béres László, Huszti János, Máthé Sándor, Székely László és Veres Ödön másodévesek alapvizsgát, Bajor János, Bedő Béla, Péter Ödön és Székely Gergely negyedévesek szakvizsgát tettek. Azok a teológiai hallgatók, kik katonai szolgálatot a nyáron nem teljesítenek, lelkészek mellett végeznek gyakorlati munkát.

TEOLÓGIAI AKADEMIÁNKON a lelkészképesítő vizsgák május 25-én, a középiskolai vallástanári, teológiai tanári és inekvezéri képesítő vizsgák pedig 26-án lesznek. Az évfolyamaikat végzett hallgatók majdnem mind elindultak egyházközegekbe, hol a nyár folyamán gyakorlati munkát fognak végezni.

BARDÓCZ PÁLNÉ MÉHEI

Ifjú Rákóczi György lengyel hadjáratának gonosz kimenetele tatár rabságba ejtette Erdélyországnak tizennyolcezer deli, jó vitézét s gyászba, siralomba döntötte a gyámol nélkül maradt családok ezreit.

Még hagyján, akiket ki tudtak váltani övéik, de hány ezereken vesztek ott Krimia tikkadt pusztaságain, büzhödtt ingoványai közt kinnal égő, reménytelen hazavágyásban?...

Kövendi Bardócz Pálné sok bajjal, verejtékezéssel nagyjában összeremtette az ura sarcát. Kétszáz tallért követelt a rabtartó tatár, még csak húsz-harminc hiányzott ebből az összegből. De a hiány pótlására is megvolt a jó remény. Bardócznének ugyanis jó néhány kosár méhe volt, aminek a mézét már tavasszal el alkudta a tordai pogácsásoknak és az alku úgy mutatta, hogy ősszel a méhek fölverésekor együtt lesz az egész váltásdíj.

Az ura szabadulásáért majd elepedő, hűséges asszony egyre járta, kérte a pogácsásokat, hogy ne várassák őszig, adják meg előre a méz árát.

Ezek azonban süketségre vették vagy elsóhajtozták az asszony esekedéseit.

— Őszig lelkem? Ugyan ki tudja, hogy mi következik ránk addig? Egy nap sem bizonyos ebben a bódult, zürzavaros időben...

Hej de gyászosan valóra vált a pogácsások aggodalma! Azon a nyáron ugyanis, úgymint 1658 augusztus havában rettenetes tatár sereg zudult rá Erdélyországra, hogy megbüntesse a török szultánnal vakmerőképpen ujjathúzó Rákóczi Györgyöt és a mellette kardoskodó országot.

Keletről nyugatra áradozott Ali khán bőszi serege és csapatokra szakadozva, egymásután dulta, égette föl az útjába eső, virágzó szép városokat és falvakat.

Egy alkonyatkor Aranyosszék fölött, a zordhomlokú Székelykőn is fölgyulladt a lármafa. Ameddig a favakba ellátszott pirosuló lángja s égre kóválygó füstje, félreverték a harangokat és száguldozó hirmondók kiáltották ki a veszedelmet:

— Fussatok jámborok, már Fehérvárt és Enyedet égeti a pogány!...

A lakosság részint — ki ahogy közelebb kapta — a havasokba futott, részint a mészhégyek barlangjaiban vagy a bányák átalutas, mély rejtekeiben húzódott meg.

A kövendi székelyek csak barmaikat verették föl a havasokra, maguk nem mozdultak ki falujukból.

Egy az, hogy félre estek a hadak főújtjából, más meg az, hogy a templomuk erős, bástyás kőfállal volt körülvéve, mely holmi kisebb, félrefitető, rabló csapatok ellen mindig bizonyos menedéket nyújtott. A megriadás éjszakáin a cinterembe takarították be gabonájukat, ruhás ládáikat és egyéb féltett holmijukat.

Bardócz Pálné a méheit is beköltöztette a cinterembe. Nekei ezek voltak a legdrágább kincsei s félni annál inkább féltette ezeket, mert tudott dolog, hogy a pogány nagy szorgalommal szokta föl kutatni és kifosztani a méheseket. Sörbetnek és más igazhítú, édes italoknak méz a főfő szere...

Az éjszakát háborgatás nélkül töltötte el az úrnak összefutott, jámbor kicsiny nyája.

Reggel azonban bent a cinteremben ütött ki nagy zendülés.

A Bardóczné méhei ugyanis amint reggel ki kezdtek szállingózni a kosarokból nem lették föl a megszokott helyüket, megvadultak és dühösön kezdtek szerteszét röpdösni, csíptek, martak, üldözőbe vettek mindenkit, akibe bele ütköztek. Csakhamar egész sereg embernek dagadt föl a képe a méhcsipéstől, nagy sivalkodás, szitkozódás hangzott mindenfelől.

— Ki kell hányni a méheskosarokat! — háborgott a gyülekezet az eklézsia tisztelendő pásztorja előtt.

Ez a presbiterekkel odajárult Bardócznéhez és föl szólította, hogy takarítsa el a méheit. Az asszony azonban nagy furiával, illetlenül nyelvelt vissza.

— Az uram szabadulását akarják kigyelmetek meghiusítani? Nohiszen szép keresztény indulat ez az eklézsia fejeitől! Hanem az én méheimhez nem férnek hozzá kigyelmetek, amíg ezt a tízkörmös kezemet mozgatni tudom!...

Az egyik presbiter végül feltalálta magát.

— Föl kell vinni a méheket a toronyba, a harangokhoz, ott szabadon röpdöshetnek ki s be az ablakon.

Ebbe Bardóczné is belenyugodott. Óva-félte, nagy gondviseléssel felhordta méhkosarait a toronyba és sorba rakta az ablakoknál. Aztán maga is föl költözött a gyermekeivel a méheihez. Nem akart elszakadni ezektől, de a gyülekezetben sem akart maradni, amely ime: egy kis kellemetlenségért kész volna útját szegni az ura szabadulásának...

A tatárok előljárói délután föltünedeztek a dombok élein.

Nosza fölserkentek a kövendiek az ellenség fogadására! Az asszonyok nagy üstökben vizet, szurkot forraltak, a férfiak rendelt seregekben a bástyákra, a kapuhoz, a fal mellett álló létrákra oszlottak.

Hanem ez egyszer szörnyen csalódtak minden bizakodásukban!

Tömérdek népe volt ugyanis Ali khánnak, mindenüvé fölösen jutott belőle, mint az országos esőből. Kövendre is mint egy háromszázig való lovas nyargalt be. Hamarosan beszáguldozták az utcákat, majd a templom környékén verődtek össze.

A bástyákról megtették a köszöntő lövéseket, de biz a tatárok nem szaladtak meg, mint más közönséges rablók. Sőt, mintha lelket vettek volna a gyér puskaropogásból, rövid tanakodás után leugráltak lovaikról, s ostromhoz készültek. Létrákat, feszítőrudakat, zúzögerendákat gyűjtöttek a templom környékére.

A tatárok nagy készülletét látván, rémülten vette észre a keresztény nyáj a maga erőtlenségét.

Hiszen még létrájuk sem volt elegendő, amiken ilyen nagy sokasággal szemben a falak védelmére kellő sűrűségben fölállhattak volna!

No, ezen a fogyatkozáson még valamennyire segítettek. Valakinek ugyanis eszébe jutott, hogy hiszen ott vannak a toronyban a harangokhoz vívó létrák, azokat le lehet szedni és falakhoz lehet alkalmazni...

Ez nagyhamar meg is történt.

Bardóczné most már fönt rekedt a torony padlásán ég s föld között lebegve. Le nem szállhatott onnan a maga erején, viszont azonban nagy megnyugvással gondolta föl magában, hogy bármi sorsa is lesz odalent a feleinek, hozzá ugyan egykönnyen nem fog fölkapaszkodni a tatár...

Az ostrom bizony rövid ideig tartott. A pogányság az ő tanult, fortélyos hadi mesterségével csakhamar kicsalogatta és elfogyatta a székelyek hadiszereit. A puskák elhallgattak és a forró víz, égőszurok kiürült az üstökből. A kapu pedig mindinkább tágult, foszladozott a zúzögerendák és feszítő rudak erejétől. Már annyira jutott a dolog, hogy a tatárok mind odasereglettek a kapu elé, mindenki első akart lenni a berontásnál.

A szorongatott kicsiny sereg a végső mentséghez folyamodott: sarcot ajánlott a tatároknak.

— Háromezer tallért fogtok fizetni, hitetlen kutyák! — kiáltotta föl a tolmács a bástyára.

— Ó, dicsó vitézei a hatalmas szultánnak, hova gonoltok ezzel a rettenetes nagy summával? — felelt vissza a pap. — Hiszen mi csak szegény kis falu népe vagyunk, az életünk sem ér föl annyi pénzzel...

— Hát mennyit akartok fizetni, gaz nemzetség?

— Ötszáz tallért tán ki tudnánk szorítani.

A tolmács összevartyan a csapat vezetőjével.

— Hát ide az ötszáz tallérral, ha kedves az életetek!

A tatárok letelepedtek pihenni, bent a falak mögött pedig a presbiterek hozzáláttak a pénz összeszerzéséhez.

Bardócné a toronyból hallotta az imént esett beszédet s nagy volt az öröme, hogy hozzá nem jöhetnek föl pénzt kérni... Az ura váltóságára való készpénzét sem kell megcsorbáznia, a méhei is szépen megmaradnak...

A sarc nagynehezen összegyűlt és a pap egy zacskóban kötelen leeresztette a tatároknak. A csapat vezetője vigyorgva sülyesztette el a zacskót a tarisznyájában. Aztán fennhangon mondott valamit az embereinek, amire ezek fülugráltak és gúnyosan röhögve, pihent erővel újra hozzáláttak a kapu töréséhez.

A kicsiny keresztény nyáj rémes jajgatásban tört ki, amint a pogányok gonosz csalárdságára ráeszmélt.

Elhangzott a vészkiáltás:

— Be a templomba, halálra védekezni!

A toronyból Bardócné is szemmel kísérte a tatárok hitszegését. Csakhamar rémült, keserves zajongás morajlott föl hozzá a templomból, asszonyok, gyermekek sikoltozásai, férfiak reszkető, ijedt kiáltozásai... Remegve nézett alá az ablakból: a rés egyre nőtt a kapun a dübörgő ütések nyomán... egymást könyökölve, vad mohósággal törekedtek előre a tatárok.

Az asszony megfordult: ott lent a jajveszékelés még kétségbeesettebben verdeste a templom boltjait... Egy pillantást vetett gyermekeire... a méheskosaraira... hirtelen előre lépett... fölragadta a legközelebb eső méheskosarat... az ablakhoz ugrott véle s szilaj elkeseredéssel lesújtotta a kapu előtt szorongó tatárookra... Aztán a másodikat dobta... a harmadikat... mindahányat!

S villámlo tekintettel nézett alá elhányt kincsei után, mint valami dühöngő Erinys!

A kapu dőngetése hirtelen félbeszakadt, kavarogni, bomladozni kezdett az ostromlók serege. Majd szörnyű sivalkodással megiramodtak a tatárok és eszeveszetten kezdtek lovaikra ragadozni...

A méhek akkora már felverődtek és sötét, vész felhőként gomolyogtak utána a szaladó csapatnak. Bőszen csipték-marták a verejtékszagú, hadonászó, rémesen üvöltöző tatárokat, belebujtak a megvadult lovak fülébe... félelmesen zugtak, mint a jégeső...

Bent a kövendi templomban a szorongatott kicsiny sereg nem tudta mire vélni, hogy a kapu törése abbamaradt s csefögást gyanítva, nem mert kimozdulni a templomból. Jó idő telt bele, amíg a nyáj tisztelendő pásztora a templom ablakán kidugta a fejét és a kapu felé kémlelődött.

Ennek aztán Bardócné a toronyból lekiáltotta az örömhírt:

— Megszabadultunk, bátran kijöhetnek kigyelmetek... árkon-bokron túl van már a tatár!...

A méhek estére nagyrészt visszazállingóztak a templomba és sűrűn összeverődve, panaszos, mérges zümmögéssel cirkáltak, keringöztek a kapubástya körül.

Mézük, kosaruk, ott hevert a porban széttaposva... Bardócné másnap alig pár kosárnyit tudott újból befogni belőlük, a többi elvadult erre-arra...

De nem is volt aztán szüksége Bardócnének a méheire. A megszabadult hálás nép összerakta azt a néhány tallért, ami a válságdíjból még hiányzott s a nevezetes eseményt „az úr kegyelmének tanuságául“ az eklézsia öreg könyvébe is beírta.

Kolozsvár.

Gyallay Domokos

SZÉLJEGYZETEK EGY BIRÁLATRA

A Protestáns Szemle májusi számában Trombitás Dezső ismerteti Józán Miklós „Szemtől-szembe“ című könyvét. Dicsérő és elismerő szavakkal illeti a főpásztor erőteljes, kiegyensúlyozott egyéniségét, elismeri stílusának, írásmódjának művészségét, de alig van elismerő szava arra a vallásra, amelyet mint püspök képvisel. Szinte büszkeséggel és örömmel vesszük tudomásul azokat a megállapításokat, melyeket egyházunk fejről tesz, s nem akarunk vitába bocsátkozni azokért a kritikái, szerintünk bármennyire is kritikátlanok látszó szavakért, melyekkel, úgy gondolja, hogy az unitarizmus lényegére üt rá, mert hiszen az ő megállapítása szerint is „két hit és világnézet feszült szemtől-szembe egymással“. Mégis két kitételét nem hagyhatjuk megjegyzés nélkül. Az egyik az, hogy „az unitarizmusban éppen az hiányzik, ami a kereszténységet kereszténységgé teszi: a Szentháromságisten második személye, az Atyával egyelényegű Krisztus“. A másik az a megjegyzése, hogy az a tény, hogy „unitárius és magyar: ez a kettő együtt jár“ nem irandó a magyarság javára.

Az elsőre vonatkozólag, bármennyire is nem tetszik sokaknak, mi csak mindvégig kitartunk amellett, hogy az unitarizmusból nem hiányzik az, ami a kereszténységet kereszténységgé teszi. Természetes, ez azt is jelenti, hogy szerintünk a kereszténység lényege nem a Szentháromságisten. Ezt a tant Jézus követőinek görög és keleti filozófiai spekulációja teremtette meg és mély meggyőződésünk, hogy a kereszténység alapítójának lelkületétől ez éppen annyira távol volt, mint amennyire távol van a kereszténység sokmillió, a teológia tömkelegében járatlan, de Istenben bízó hívétől. Szerintünk egy vallásalapító sem lehet tárgya az élő Istent megillető és őbenne gyökerező hitnek és

imádatnak, és Jézus ezt sohasem követelte magának. Azonban ez a mi felfogásunk. Akik ezt nem ismerik el, természetesen, hogy minket tévelygőknek látnak, s ha ez a látásuk mély meggyőződésből fakad, még tisztelni is tudjuk. Másképpen állunk azonban azzal a megjegyzéssel, mely szerint nem irandó a magyarság javára az, hogy az unitárius és magyar: ez

TÓPARTI IBOLYÁK...

*A zöldülő kertek alatt
Bimbótáró napfény révén,
Megállok egy kis kerek tó
Kék ibolyás partja szélén.*

*A tópartján öreg fűzfák,
Éledeznek a napverőn.
Fölmelegszik bennem a szép,
S fiatalos lesz az erőm. —*

*Új élet kél fűben, fában,
Madár-szívben, ember-vérben.
Imádságos kedvem kerül,
Hogy még egyszer tavaszt értem.*

*Köszöntöm mi újra éled:
A szerelmet, édes álmot.
S valamiért szedegetem,
A tóparti ibolyákat?!...*

IZSAK DOMOKOS.

a kettő együtt jár. Ilyen megállapítást csak az tehet, aki bizonyos rosszindulattal tekint mindazokra a magyarokra, akik nem az ő vallását követik, vagy pedig, aki nem ismeri az unitarizmus örökös tépelődését, törekvését a magyarság felemelésére és nevelésére. Az unitarizmus soha sehol sem volt a magyarság kárára, amint pedig a fentebbi megjegyzés alapján gondolni lehetne. Az unitárius falvak — ezt elfogulatlanul mondhatjuk, — magukon viselik vallásuk szelleméből eredő nagyvonalúságot, rendet és jólétet, anélkül, hogy a hívek ne hinnék és hirdetnék a tapinthatóan túl lévő dolgoknak reálitását se ne lennének meggyőződve az érzékieken felülálló Isten létezéséről. Hitrombolást, hitetlenséget a kritikus sehol sem találta köztük nagyobb, mint a saját felekezeti között, legfennebb sok szép hangzású, de inkább csak a felszínre jelentő szavakat nem találta meg, melyek másutt sem a lélek mélyéről erednek. Szerintünk a magyarság javát szolgálja mindaz, ami a tudatlanságot eloszlatja, s a társadalmi különbségeket azáltal tünteti el, hogy nem leereszkedik, hanem azokat emeli fel magához, akik alant vannak. Ezt tette az unitarizmus már akkor is, mikor a többi felekezetek a néppel való foglalkozást még bűnnek tartották, és már a XVII-ik században az unitarizmus az, melyet katolikusok és reformátusok egyaránt azzal vádolnak, „megrontja a népet, mert iskolákat nyit számára“.

Mi sem akarunk vitát provokálni, s elismerjük, hogy hitfelfogásbelileg két világnézet feszül „szemtől-szembe“ egymással, amelyek közül természetesen mindenkinek számára a maga világa az igazi, de az ellen már erőlesen tiltakozunk, hogy vallásunk valamennyiben is kárára lett volna a magyarságnak.

B. A.

GONDOLKOZZUNK RAJTA

S Z Á M O K M A G Y A R E R Ő

1941-es népszámlálás még mindig fel-dolgozás alatt áll. Nem régen a Statisztikai Hivatal közölte a thj. városok la-kosságának felekezeti megoszlását. E szerint az erdélyi városokban az unitá-riusok a következő arányban fordulnak elő: Kolozsváron van 4124 lélek, azaz az összlakosságnak 3.7 százaléka, Nagy-váradon 301 lélek, az összlakosságnak 0.4 százaléka, Marosvásárhelyen 1840 lélek, az összlakosságnak 4.1 százaléka és Szatmárnémetiben 32 lélek. Az 1941-es népszámlálás alapján az ország-ban élő unitáriusok lélekszáma 57.912, vagyis az ország összlakosságának 0.4 százaléka.

Látszólag ezek a számok nem lelke-sítő, hanem inkább lehangolóak. De ha egy kicsit elgondolkozunk fölöttük, ta-lán akkor igen sok biztatást, öntudatot és reménységet adnak. Először is meg-állapíthatjuk, hogy az unitarizmus kü-lönösen városban rohamosan terjedt. Hi-szen csak Kolozsváron az 1936—37-iki összeírásokról még 2000 unitáriust sem tudunk kimutatni, bár kétségkívül az akkori lélekszám elérte a 2500-at. Azóta csaknem kétszeresére emelkedett. Vá-sárhelyen ez a szám egy lelkész szol-gálati ideje alatt alakult ki. Maga az egyházközösség nem is olyan régen még leányegyházközösség volt, ma egyik leg-szebben virágzó gyülekezetünk. A nagy-váradai misszió is alig egy évtizedre te-kinthet vissza és a számuk alapján is elég szép eredményt ért el. Szatmárné-meti mindig távol volt az unitárius köz-pontoktól, de a nem régen megalakult nagybányai szróványközpont eredmé-nyes munkásságától nagyon sokat vá-runk.

Ami az országos arányszámot illeti, nagy távlatokban tekintve ez sem ad okot csüggedésre. Ferenc József püs-pökségének első felében az egész akkori Nagymagyarországon az unitáriusok lé-lekszáma 30.000—35.000-re tehető. Ez a szám azóta, a délerdélyi unitáriusokban gazdag vidékek beszámításával is, csak-nem megkétszereződött. Egyrészt tehát az unitarizmus a benne levő új szelle-met hirdető erőnél fogva terjed az egész ország területén, másrészt pedig haladó, gondolkodó dogmamentessége alapján úgy látszik, terjedésének legjobb talaját a városok műveltebb rétegében találja meg.

De, amint már sokszor hangsúlyoz-tuk, az unitarizmus fontosságát nem a lélekszám aránya teszi, hanem az az életben résztvevő szellem, mely egész Erdélyben az unitáriusoknak mindig biztosította a kezdeményező szerepet. Ez a szellem tette lehetővé, hogy arányszá-munkat jóval meghaladó aktivitással munkálkodtak mindig a nemzet, az or-szág lelki és anyagi felemelésén. Éppen ez az unitárius szellem az, mely különö-sen az erdélyi lelkiségnek sajátos ízt és lendületet ad.

B. A.

A magyar Benyovszky Móric gróf a Csendes-óceánon sok szigetet fedezett fel, ő hódította meg a franciáknak Ma-dagaszkárt, amelynek alkirálya volt.

Teleki Sámuel gróf tárta fel a kelet-afrikai medence északi részét, ő fedezte fel a Rudolf és Stefánia tavakat és sok addig ismeretlen vulkánt.

A világhírű magyar selmecbányai aka-démia mintájára szervezték meg a párisi Ecole Centralét.

A világ első polgári technikai főisko-lája Magyarországon volt az 1782-ben megnyitott budai Institutum Gometri-kum.

A világ legelső láncszerkezetű hídja a budapesti Lánchíd volt. A budapesti Erzsébet-híd pedig a legnagyobb nyí-lású függőhídja.

Az olasz egységért folyó szabadság-harcban sok magyar vett részt. Gari-baldi oldalán küzdött a bajai születésű magyar Türr István, aki később tábor-noki ranggal az olasz király első had-segédet lett. Tüköry ezredes, — akiről

DEÁK FERENC a képviselőház egyik ülésén látja, amint az egyik jobboldali kép-viselő átmege a baloldalra. Deák Ferenc megfogta:

— Kérdeznék tőled, öcsém, valamit, de nem teszem, mert megfelelnél rá a bib-liából.

— Csak kérdezze, bátyám — sarkallta a képviselő —, mert biz én nem tudom könyv nélkül a bibliát s így könnyen el-maradhat a felelet.

— Hát azt kérdezném — mosolygott az öreg úr —, mit keres Saul a proféták között? S erre te azt felelhetnél: elindul-tam keresni az atyám szamarait és íme, megtaláltam őket.

Középiskolánokban gyönyörű dolgokat tanítanak a római katonák hősiességé-ről, erős jelleméről. Pedig, ha ezekről akarunk hallani, nem kell visszamen-nünk a római világba. A hősiességnek, a jellemnek egész gyűjteménye vonul végig a magyar történelmen. Itt az ideje, hogy végre szétnézzünk a magunk por-táján is és ne mindig külföldön keressük csodálatunk tárgyát.

Ne csak azt vegyük észre, amit mű-veltségünkben a külföldtől kaptunk, hanem legyünk büszkéek arra, amit mi adtunk a világnak. Mert ebből nemzeti önérzetet meríthet magának a magyar.

utcát és laktanyát neveztek el Paler-móban és Jakinek emléktáblát is állí-tottak — ott esett el Garibaldi oldalán.

Tóth Ferenc menekült kuruc, tábor-nok lett és bárói rangot kapott a francia hadseregben. Ő építette a törököknek a Dardanellák erőreit és ő készítette a Szezei-cstaorna első terveit is.

Kempelen Farkas már 150 évvel ez-előtt beszélőgépet és gőzturbinát készí-tett. Ugyancsak ő alkotta a maig is meg-fejthetetlen sakkozógépet, mellyel az egész világot bámulatba ejtette.

A bécsi egyetemnek 1413-tól 1630-ig 139 magyar tanára volt. A prágai egye-temnek a magyar Briccius de Buda volt a rektora 1415-ben.

Mátyás király már 1472-ben nyomdát alapított Budán és ezzel megelőzte Ang-liát és Svédországot is.

A porosz lovasságnak a megalapítása magyar névhez fűződik. Az első porosz huszárezredet magyar huszárokból Ha-lász Zsigmond alapította.

TRAGIKUS VÉGZET JUTOTT osztály-résziül a vöröskereszt egyik legismertebb véradójának, Eteley Siegfriednek, akit a háború kitérőse óta mindenütt ott lehetett látni, ahol a segítségre szükség volt. A harminchároméves fiatal férfi, a Szent László-kórház tisztviselője, mint gazda-sági tiszt igen hosszú ideig a kórházvo-natokon teljesített szolgálatot. Harminc liter vérnél többet ajándékozott az idők folyamán a kivertett harctéri sebesültek-nek, a kiütéses tifuszos katonáknak s fá-radhatatlanul igyekezett még ezen túl is mindent megszerezni a szenvedő hősök-nek, amire szükségük volt, vagy amit megkivántak. Többször érte bombatalálat a vonatot, melyen szolgálatot teljesített, nem egyszer támadták meg a szerelvényt partizánok is, de a háborús veszedelmek valamennyi szerencsétlenségét túlélte Ete-lely Siegfried. Most, az angolszász terror-támadás a békés Budapesten érte, eredeti állomáshelyén s az egyik bomba, mely a kórházra zuhant, megölte a vöröskereszt lelkes véradóját. Eteley Siegfried után fiatal özvegy és egy árva maradt...

GONDOLATOK

Senkisem gazdagszik meg anélkül, hogy ellenséget ne szerezzen magának.

Nagy embereknek is vannak kis rö-g-eszméik.

Nemcsak a bánat, az öröm elviselé-séhez is erő kell.

Ha mérlegeljük a veszélyt, mindig nagyobbak tűnik fel.

Kedves Barátom!

Nem voltam jól értesülve a multkor, amikor utoljára írtam neked. Nem tudtam arról, hogy bizony Szentlőrinczen temettek unitáriusokat is a bombatámadás borzalmait után. Most legújabbán hallottam, hogy Brassóban akkor érte hiveinket bombatámadás, amikor éppen templomból mentek haza. Bizony itt is voltak áldozatok. Hősi halottaink is vannak már — a hősök ünnepe a nemzet egész kegyeletével együtt megemlékeztünk róluk. Érezzük, hogy itthon is, a harctéren is háború van. Nagyon erőseknek kell lennünk lélekben s akkor minden borzalmát el tudjuk majd viselni az elkövetkezendő napokban... Örvendetes hír az, amiről írsz, hogy Keresztúron jártadban láttad az egyházi építkezést. Vele együtt még sokan sajnáljuk, hogy nem lehetett külön épületet építeni, de úgy látszik erre most semmi mód nem volt. A régi épületre felhúzandó emelet azonban igen sok nehézséget fog megoldani ott abban az egyházközségünkben, ahol annyi sok szép intézményünk működik. Most én is örömmel írhatom neked, hogy kolozsvári templomunkban igen kedves és komoly hangulatban. Ünnepelesen és imponzánsan folyt le az áldozócsüdtörtéki konfirmáció. Látszott minden részletben, hogy gondosan elő volt készítve. Sok minden történik részleteiben szépen és kielégítően ebben a vezető egyházközségünkben s a helyzet mégis az, hogy általában kívánnivalók vannak.

Te azon ne csodálkozz, hogy arra a leveledre nem kaptál választ attól a lelkésztől. A levélre nem szívesen válaszolnak egyesek. Legutóbb egy értekezleten az Egyház hivatalosai előtt egy olyan jelentést olvastak fel, melyből kitűnt, hogy a hitelesítő napokról a lelkészek hatvan százaléka nem küldött be semmi jelentést. Bíróság fog következni az bizonyos, de ezen túlmenően is kell következzék valami, mert az ilyen lelkiismeretlen magatartás lehetlenné teszi a nevelői munkát s általában az egyházi közigazgatást. Nem sokat várhatunk iskolázatlan hiveinktől, ha magunk is csak ennyire vesszük komolyan kötelességeinket.

Ha elmész Árkosra a kettős lelkési ünnepekre, mondd meg mindkét kollegának, hogy őszintén és mélyen sajnálom, hogy nem tudtam elmenni arra. A búcsúzó lelkészen becsültem a szorgalmas, negyven esztendő után sem lankadó jó unitárius pástort, a beköszöntőben a szerény magatartású, de alapos készülségű kollegát, aki ambícióval fog majd továbbmunkálni a rendezett gyülekezeti életben. Hiszem, hogy minden háborús nehézség ellenére is nagy és népes ünnepség lesz ezen a vasárnapon s a könnyek és a mosolyok, a búcsú és a köszöntő meghitt hangulatában tovább izmosodik az unitárius közösségi élet.

Szeretném, ha következő leveledben részletesen írnál arról, hogy kik háborogtak multkor írásomért. Neked csak újra azt írhatom, hogy azok valóban úgy beszéltek.

— is. —

Kérjük kedves előfizetőinket, hogy a címváltozást a lap kiadóhivatalával szíveskedjenek közölni

„SZÓRVÁNYALAP“

Id. Székely M.-né 1 drb. törölő, özv. Bíró I.-né 1 drb. törölő, ifj. Székely M.-né 1 drb. törölő, Székely J.-né 1 drb. törölő, Bíró M. köhási 1 drb. törölő, Bíró Zs. 1 drb. törölő, Bíró M. felső 1 drb. törölő, ifj. Gál M.-né 1 drb. törölő, Bíró Jánosné torás 1 drb. törölő, özv. Bíró B. Jánosné Felsőrákos 1 drb. törölő, Fitori M.-né Felsőrákos 1 drb. törölő, Bodor F. Vargyas 20.—, Kisgyörgy S. 12.— Fekete L.-né 10.—, báró D. F.-né 50.—, Dobai S.-né özv. 20.—, Kovács S. 10.—, Kádár L. 20.—, Borbáth L. 10.—, Gálffy F. 10.—, Imecs S. 10.—, Bence Gy. 20.—, „Hangya“ 25.—, vargyasi unitárius hívek kisebbadományai 420.40, Fitori A. 10.—, Veress B. Arkos 100.—, Végh B. 30.—, Imreh D. 20.—, Veress S. 50.—, ifj. Barabás P. 10.—, özv. Barabás S.-né 10.—, R.-né, Cserei Irén 15.—, Sebestyén P. 10.—, Barabás K. 10.—, Gelei S. 10.—, Boga L. 20.—, Kiss István 10.—, Útő S. 10.—, Útő E. 10.—, Lőrincz J. 25.—, Balogh K. 10.—, Domokos G. 10.—, Domokos A. 10.—, Duka J.-né 10.—, vitéz Tóth M. 10.—, Veress S. 25.—, ifj. Kurta K. 10.—, Kis F. 10.—, Sebestyén I. 10.—, Tóth V.-né 20.—, Tóth K. 10.—, Incze E.-né 10.—, Incze E. 10.—, Kurta S. 15.—, Ördög L. 10.—, Váradi M.-né 10.—, Incze K. 20.—, Göncz P. 10.—, id. Barabás B. 20.—, Gyulai K. 10.—, Kisgyörgy V. 10.—, Solymosi A. 10.—, vitéz Gelei F. 10.—, Kiss E. 10.—, Dalström K. 10.—, Nagy D. 10.—, Domokos A. 10.—, Arkosi unitárius egyház. hívei 361.—, báró Szentkereszt B. 50.—, Zágoni L. 10.—, Sepsiköröspataki unitárius egyh. 100.—, Székely K. lelkész 20.—, Bedő B. 20.—, Kiss Gy. 20.—, Útő F. 10.—, ifj. Bedő J. 10.—, Imreh L. 10.—, id. Bedő I. ny. tanító 20.—, Szabó D. 20.—, Költő L. 10.—, Kala B. 15.—, Imreh J. 10.—, Téglás V. 10.—, Költő J. 10.—, özv. Költő G.-né 10.—, ifj. Téglás B.-né 15.—, Költő A. 10.—, Költő B. 10.—, Para I. 10.—, Bedő B. 10.—, ifj. Bedő B. 10.—,

Költő A. 10.—, Boc I. 10.—, Költő J. 10.—, ifj. Bedő F. 10.—, Költő B. 10.—, Bedő Á. 30.—, Para S.-né 15.—, Para I. 10.—, Kiss A. 20.—, Veress F. 10.—, Költő G. 20.—, Hadnagy F.-né 20.—, Kicsi B. 10.—, Németh J.-né 10.—, Tóth J. 10.—, Para Mária 20.—, Lázár D. 10.—, özv. Bedő J.-né 10.—, Molnár S. 10.—, Tóth S. 10.—, Tóth D. 10.—, Sepsiköröspataki hívek kisebb adományai 111.60, Kálnoki unitárius egyház 50.—, Kiss T. 10.—, Hosszú F. 10.—, Útő I. 10.—, Bedő L. 10.—, özv. Útő G.-né 10.—, Útő Á. 10.—, Régeni A. 20.—, vitéz Gyöngyösi G. 10.—, ifj. Kiss Lajos 10.—, Kiss A. 10.—, id. Kiss L. 10.—, Téglás B. 10.—, Incze J. 10.—, Varga Gy. 10.—, Bedő D. 10.—, Mihály J. 10.—, Kálnoki unitárius egyházi híveink kisebb adományai 54.50, Mihály Anna egy urasztali terítő. Minden pénzádomány a Gondoskodó Hitelszövetkezetbe küldendő, Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 18.

NYUGTÁZÁSOK ebből a számból Rázmány Mór betegsége miatt (sikeres operáción már túl van) kimaradtak. A jövő számban természetesen jönni fognak. Ezúton is kérjük hátrélokasainkat, szíveskedjenek beküldeni az évi díjat, mert a nyomdaköltségek feltétlen kiegyenlítésre várnak. Az előfizetőink kérjék meg lelkészeinket s ők bizonyára szívesen fogják postázni a díjakat.

KERESSEM nagyszüleim, Kari Ferenc és Inke Juliannának házassági levelét. Kari Ferenc ref. vallású volt és 1822 körül született. Inke Julianna unitárius vallású volt és 1824-ben Bölön községben született. A házasságkötés ideje 1842—1852 között lehetett. A megküldött házasságlevelet 50 P-vel díjazom. Dr. Károly Ferenc pénzügyi főtanácsos, Budapest, Pénzügyminisztérium.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK:

1. *Abrudbányai Ö. Pécs:* Sajnálom, hogy a verse értelemzavaró hibák csúsztak be. Még egyszer leközölni nem tudom. A Ghandi-verset átadtam a Keleti Ujságnak s az már lehozta.

2. *Ferencz József Debrecen:* A beküldött kéziratot hozni nem tudtam, közben beérkezett a másik. A jövő számban várom híreidet.

3. *Szerkesztőbizottságunk* tagjainak üzenem, hogy szívesen vennék több támogatást.

Dávid Ferenc Egylet örökös alapító tagsági díja: 100 P. Évi rendes tagsági díja: 6 P. Előfizetés az Unitárius Közlönyre évi: 4 P. Felkérjük hátrélokas tagjainkat és előfizetőinket, hogy díjakat sürgősen rendezzék. A D. F. E. csekkszámja száma: 34.903. Minden pénz az egyleti pénztárnokhoz Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9. szám alá küldendő.

HÁTRALÉKAIDAT SZÍVESKEDJ RENDEZNI!

Szerkesztő: Dr. Abrudbányai János.
A kiadásért dr. Bodor András felel.

Szerkesztőbizottsági tagok: Ferencz József, Kővári Jakab, Lőrinczy Mihály, Molnár István, Ujváry László és Ürmössy Gyula.

Unitárius Közlöny LIV. évi. 5. sz. 1944. május
Kiadóhivatal: Unitárius Kollégium,
Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 9 szám
Minerva Rt. Kolozsvár. 5268. F. v.: Major József